

PATVIRTINTA

Kretingos rajono Darbėnų gimnazijos
direktorius 2017 m. rugsėjo 06 d.
įsakymu Nr. V1- 141

REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS BEI SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO KRETINGOS RAJONO DARBĖNŲ GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Reagavimo ir smurtą ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Kretingos rajono Darbėnų gimnazijoje tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – nustatyti gimnazijos prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugiai nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkai kurti gimnazijoje, vykdančioje ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo programas (toliau – gimnazija).

2. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas gimnazijoje susijęs su emocine mokinių, gimnazijos darbuotojų, tėvų, globėjų, rūpintojų (toliau – gimnazijos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai gimnazijai taikomos prevencijos priemonės nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas (toliau - gimnazijos darbuotojas), pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti į pastebėtą ir/ar įtariamą smurtą ir patyčias, nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių.

5. Visi gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas** - sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį.

6.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.3.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.3.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.3.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.3.4. **patyčios kibernetinėje erdvėje**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas per kompiuterius ar kitą informacinių ryšių ar technologijų

įrangą, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.4. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi.

6.5. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.6. **Patyčias patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

6.7. **Patyčių stebėtojas** – vaikas/mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.8. **Prevencinė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

6.9. **Patyčių intervencija** – mokyklos direktoriaus, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų (toliau – gimnazijos darbuotojai), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus), koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6.10. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6.11. **Socialinės ir emocinės kompetencijos** – vaikų/mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

7. Saugios aplinkos mokykloje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: gimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) į(si)traukimą:

7.1. Gimnazijos mokiniams sudaromos sąlygos dalyvauti kuriant pozityvų gimnazijos mikroklimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškų dalyvavimas prasingose veiklose; sudaromos galimybės, skatinamas mokinių socialinių, emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

7.2. Gimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

7.3. Gimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos gimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal gimnazijos nustatytą tvarką.

7.4. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

8. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA IR INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

9. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, socialinis pedagogas, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

10. Gimnazijos direktorius atsako už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo gimnazijoje tvarkos aprašo parengimą ir įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi gimnazijos vaiko gerovės komisija.

11. Gimnazija puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų gimnazijos darbuotojų elgesys ir veikla.

12. Gimnazijoje susitariama dėl elgesio taisyklių (normų).

13. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja Kretingos rajono Darbėnų gimnazijos direktoriaus įsakymu sudaryta **Vaiko gerovės komisija** (toliau - Komisija), kuri:

13.1. vadovaudamasi gimnazijos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), kasmet renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, gimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja, analizuoja aktualias problemas;

13.2. numato prevencijos ir intervencijos priemones (toliau - Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksmų įtaką;

13.3. kasmet analizuoja pasiektus rezultatus, sėkmės veiksnius ir trukdžius, numato galimybes tobulinti Priemones.

13.4. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus.

13.5. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų, socialinio pedagogo dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę;

13.6. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir patyčias analizės duomenimis:

13.6.1. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Komisijos posėdyje;

13.6.2. rengia smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės),

13.6.3. supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus);

13.6.4. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

13.7. esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

13.8. informuoja gimnazijos vadovą apie esamą situaciją;

13.9. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto, patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

13.10. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl gimnazijos Tvarkos aprašo tobulinimo;

13.11. atlieka kitus gimnazijos Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

14. Visais įtariamų ir realių patyčių ar smurto atvejais kiekvienas **gimnazijos darbuotojas** reaguodamas:

14.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ir patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

14.2. primena vaikui, kuris smurtauja, tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

14.3. jei vaikui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), gimnazijos darbuotojus ar kitas institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

14.4. tiesiogiai informuojant socialinį pedagogą ir/ar klasės vadovą ar gimnazijos administraciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias (ar patyčias kibernetinėje erdvėje), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ar patyčias formą (Priedas Nr.1);

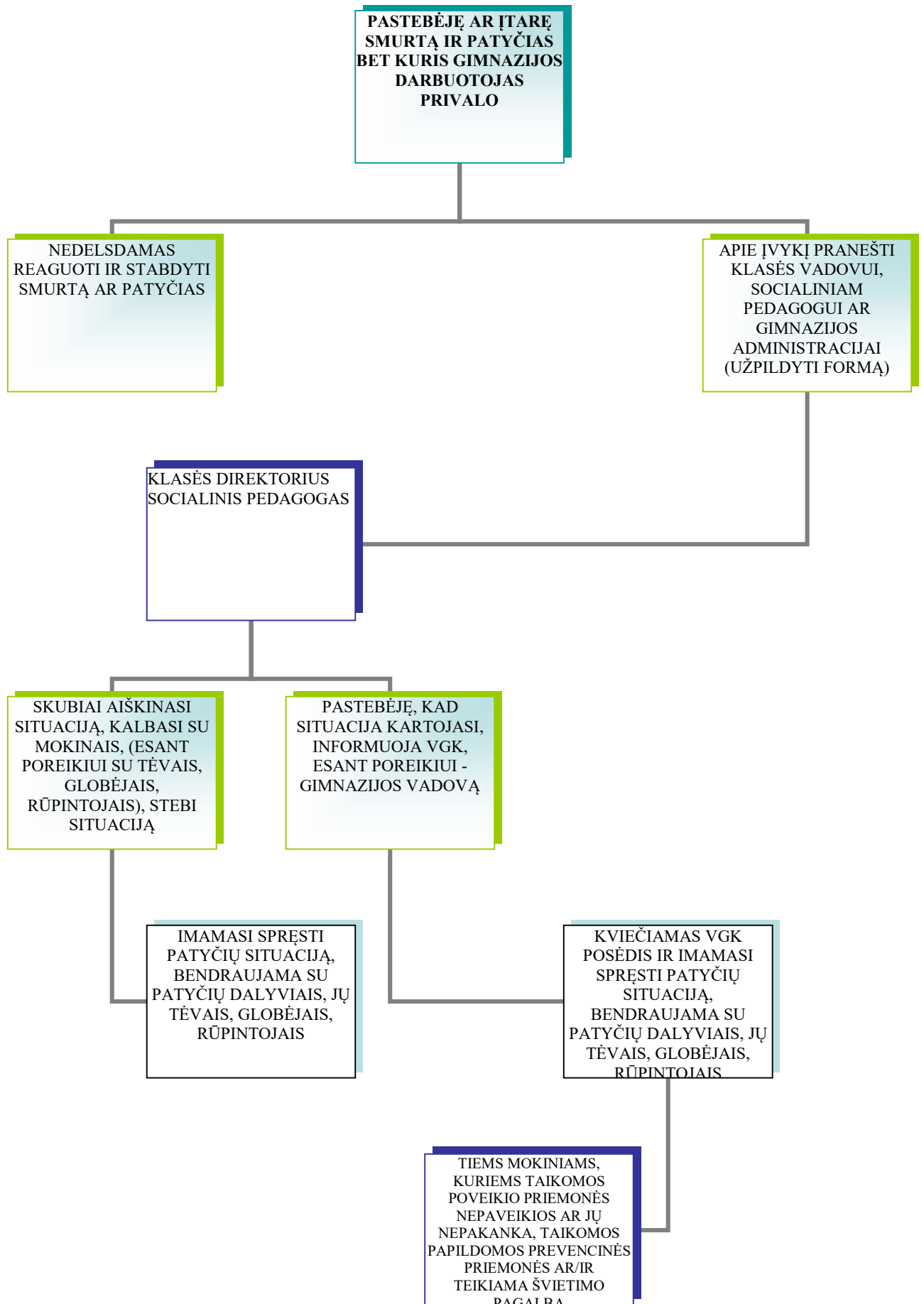
14.5. Atlieka kitus, gimnazijos Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

15. **Klasės vadovas** gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusią patyčią:
- 15.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;
 - 15.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;
 - 15.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną.
 - 15.4. nesibaigus patyčių situacijai, informuoja socialinį pedagogą
 - 15.5. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Komisijos posėdį, teikia Komisijai informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.
16. Atlieka kitus, gimnazijos Tvarkos apraše numatytus veiksmus.
17. **Socialinis pedagogas**, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusią patyčią:
- 17.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;
 - 17.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;
 - 17.3. registruoja duomenis patyčių registracijos žurnale.
 - 17.4. analizuoja iš gimnazijos darbuotojų gautus duomenis apie įtariamą ir/ar įvykusią patyčią (ar patyčias kibernetinėje erdvėje) ir smurtą bei numato tolimesnių veiksmų seką.
18. Mokiniai pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, nukentėjęs asmuo ar asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ar patyčias nedelsdamas informuoja gimnazijos vadovą, kuris imasi gimnazijos tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.
19. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ar patyčias nedelsdamas informuoja gimnazijos vadovą, kuris imasi mokyklos tvarkos apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.
20. Gimnazijos direktorius, sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamą smurtą ar patyčias arba gimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi, nedelsdamas imasi priemonių.
21. Patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.
22. Tais atvejais, kai gimnazijoje taikomos prevencijos priemonės nepaveikios ir jų nepakanka ar yra kitų priežasčių, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti gimnazijoje, gimnazijos direktorius kreipiasi į kitas institucijas dėl pagalbos teikimo.
23. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas gimnazijoje vykdomas įgyvendinant prevencines programas: „Zipio draugai“, „Antras žingsnis“, „Sniego gniūžtė“, „Gyvenimo įgūdžių ugdymas“.

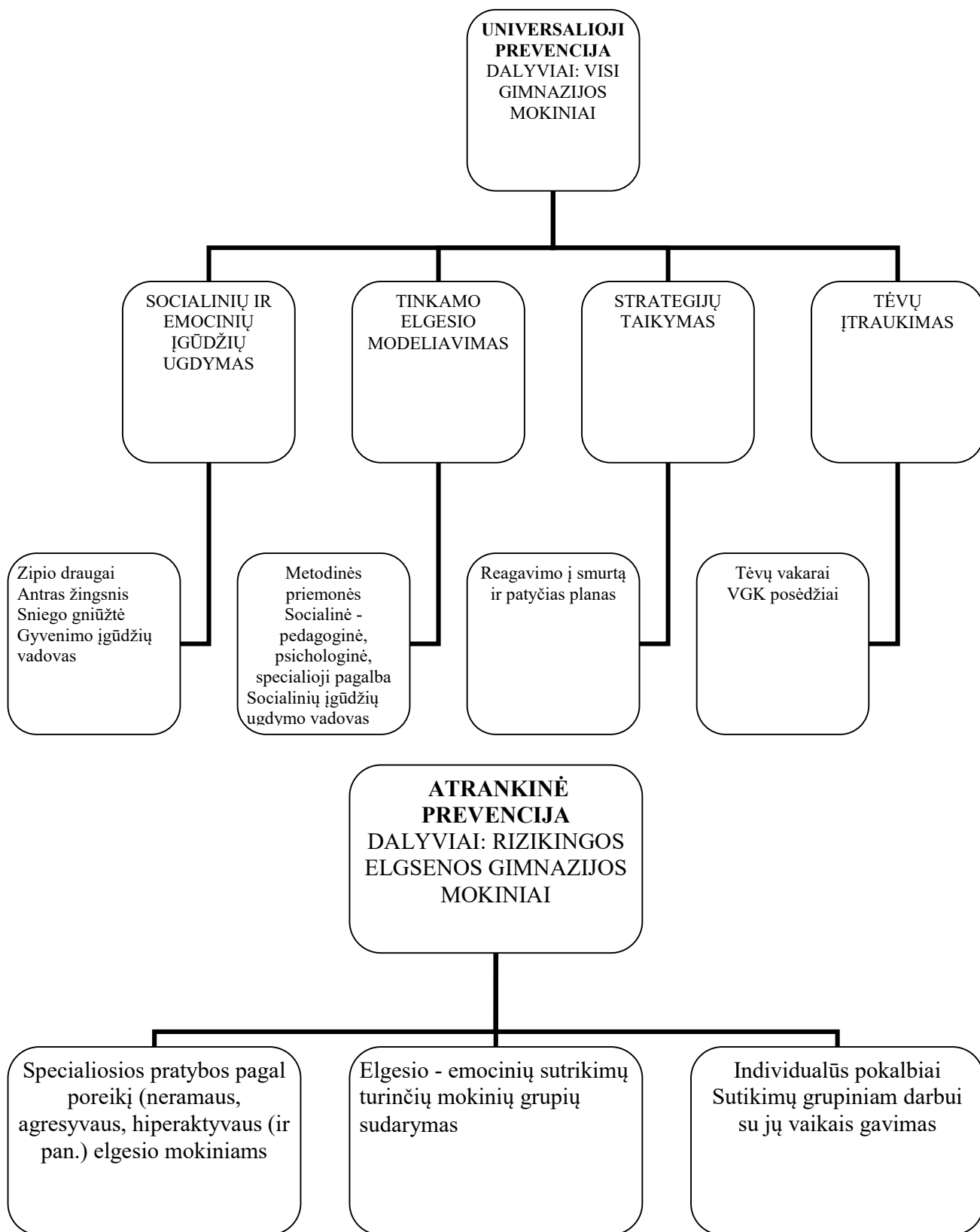
III. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

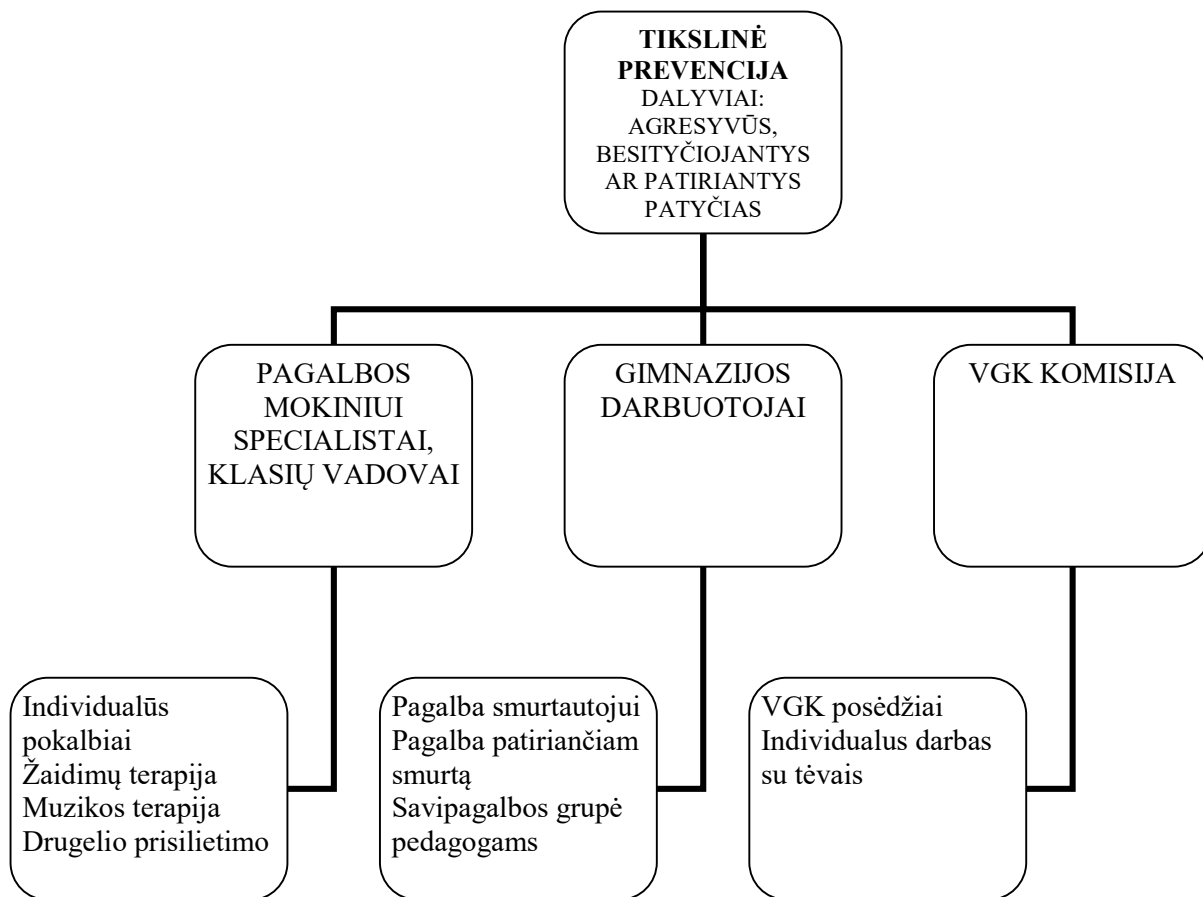
24. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.
-

KRETINGOS RAJONO DARBŪNŲ GIMNAZIJOS REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS IR PAGALBOS PLANAS JOMS ĮVYKUS

SOCIALINIŲ IR EMOCINIŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMAS KRETINGOS RAJONO DARBŲNŲ GIMNAZIJOJE

KRETINGOS RAJONO DARBŪNŲ GIMNAZIJA

PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

Nr. _____
(data) (Patyčių registracijos žurnale)

I. Bendrieji duomenys

Patyčios įvyko (data, val.)	
Kur įvyko patyčios	
Kas praneša apie patyčias	
Patyčių forma (<i>apibraukti arba įrašyti</i>)	
Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, uĳimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir pan.	
Fizinės: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkalbinėjimas, turtinė žala ir pan.	
Socialinės: izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir pan.	
Kibernetinėje erdvėje: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant suteršti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir pan.	
Kita:	

II. Duomenys apie patyčių dalyvius

Asmens, patyrusio patyčias, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma ir klasė)	
Asmens(-ų), kuris (-ie) tyčiojosi, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma ir klasė)	
Asmens (-ų), stebėjusio (-ių) patyčias, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma ir klasė)	

III. Stebėto įvykio aprašymas

--

IV. Veiksmų planas

Su asmeniu, patyrusiu patyčias	
Su asmeniu, kuris tyčiojosi	
Su stebėtojais	
Su patyčių dalyvių tėvais (globėjais, rūpintojais)	
Su kitais gimnazijos darbuotojais	
Kita (įrašyti)	